

Vergaderjaar 2007–2008

31 428

Verantwoordingsdebat 2008

Nr. 1

BRIEF VAN HET PRESIDIUM

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 april 2008

Het Presidium heeft na een schriftelijke procedure, die eindigde op woensdag 16 april 2008 om 18.00 uur, naar aanleiding van het op 15 april 2008 ontvangen schriftelijk advies van de commissie voor de Rijksuitgaven over concrete verbeteringen voor het verantwoordingsdebat 2008 (zie bijlage) besloten om aan Kamer voor te stellen:

- a. het algemene verantwoordingsdebat met de minister-president en de minister van Financiën over de algemene Verantwoordingsbrief van het kabinet en het Financieel Jaarverslag van het Rijk te doen plaatsvinden op donderdag 22 mei 2008;
- b. een goede embargoregeling met het kabinet overeen te komen, noodzakelijk voor het kunnen houden van het debat de dag na Verantwoordingsdag: bij voorkeur vanaf vrijdag 16 mei 2008;
- c. een uiterste termijn vaststellen voor de inbreng van commissies voor de jaarverslagen 2007, de rapporten van de Algemene Rekenkamer en de slotwetten: donderdag 29 mei 2008, 12.00 uur;
- d. een uiterste termijn vaststellen voor de inbreng van commissies voor de supplettoire begrotingen bij de Voorjaarsnota: donderdag 12 juni 2008, 12.00 uur.
- e. op korte termijn voeren van overleg met de minister-president over bovengenoemde voorstellen.

Het Presidium stelt u voor om hiermee in te stemmen.

De Voorzitter van de Tweede Kamer de Staten-Generaal,
Verbeet

Wvd. Griffier van de Tweede Kamer de Staten-Generaal,
Bakker

Den Haag, 15 april 2008

Namens de commissie voor de Rijksuitgaven informeer ik u over de concrete verbeteringen voor het verantwoordingsdebat 2008 en de daarmee verband houdende verbeteringen voor het gehele begrotings- en verantwoordingsproces.

Gevraagde besluitvorming:

Ik verzoek ik u, om op basis van onze adviezen, met het Presidium tot besluitvorming te komen over de volgende onderwerpen.

1. Bevorderen dat het verantwoordingsdebat met de minister-president en de minister van Financiën over de algemene Verantwoordingsbrief van het kabinet en het Financieel Jaarverslag van het Rijk plaatsvindt op donderdag 22 mei 2008.
2. Een goede embargoregeling met het kabinet overeenkomen, noodzakelijk voor het kunnen houden van het debat de dag na Verantwoordingsdag: bij voorkeur vanaf vrijdag 16 mei 2008.
3. Een uiterste termijn vaststellen voor de inbreng van commissies voor de jaarverslagen 2007, de rapporten van de Algemene Rekenkamer en de slotwetten: donderdag 29 mei 2008, 12.00 uur.
4. Een uiterste termijn vaststellen voor de inbreng van commissies voor de suppletore begrotingen bij de Voorjaarsnota: donderdag 12 juni 2008, 12.00 uur.
5. Het op korte termijn voeren van overleg met de minister-president over bovengenoemde voorstellen.

I Uitkomsten van de herziening van het verantwoordingsproces

Het afsluitende verantwoordingsdebat op 22 mei 2007 ging voor een belangrijk deel over de status van het debat en over het proces van verantwoorden zelf¹. Aan het einde van het dat debat is door u geconcludeerd dat u, als Voorzitter van de Kamer, samen met de voorzitter van de commissie voor de Rijksuitgaven, het initiatief zou nemen om te bezien hoe het verantwoordingsdebat in het vervolg beter kan worden gedaan. U kondigde aan voorstellen van het kabinet daarbij te betrekken (Kamerstukken II, Handelingen 2006–2007, nr. 70, pag. 3811). Sinds 22 mei 2007 is intensief overleg gevoerd met de minister van Financiën, alsook met het college van de Algemene Rekenkamer. Niet alleen over het verantwoordingsdebat, maar tevens over daarmee verband houdende verbeteringen voor het gehele begrotings- en verantwoordingsproces, over het verruimen van de toleranties op het niveau van begrotingsartikelen en over stroomlijning van het subsidiekader ter vermindering van uitvoeringsadministratieve lasten. De commissie voor de Rijksuitgaven heeft als sluitstuk op 6 februari 2008 over genoemde onderwerpen een algemeen overleg gevoerd met de minister van Financiën. Antwoorden op resterende vragen heeft de minister op 18 maart 2008 aan de Kamer gezonden (Kamerstukken II, 31 308/29 949, nr. 4). Een chronologisch overzicht van het gevoerde overleg treft u aan in bijlage 1.

Voor drie ministeries (VWS, BuZa en LNV) zal in de jaarverslagen over 2007 worden geëxperimenteerd met een meer selectieve wijze van rapporteren: alleen over die doelstellingen die tot de beleidsprioriteiten (onderdeel van de 74 doelstellingen of de 10 projecten uit het beleidsprogramma) behoren of waar opvallende verschillen tussen planning en realisatie plaats hebben gevonden. Een ander verschil is dat de niet-financiële verantwoording (de beleidsinformatie) is geconcentreerd in het beleidsverslag en niet langer in de artikelsgewijze toelichting.

---

¹ Zie ook Kamerstukken II, 31 212, nr. 1, Evaluatie van de parlementaire behandeling van de jaarverslagen over 2006.

Voor de andere ministeries zal op de gebruikelijke manier worden gerapporteerd.

Het begrotings- en verantwoordingsexperiment zal tenminste één volledige budgettaire cyclus bevatten (begroting en verantwoording 2009) en daarna (mei 2010) worden geëvalueerd, voordat wordt besloten over rijksbrede invoering. De commissie voor de Rijksuitgaven zal in 2009 een tussentijdse evaluatie opstellen over de ervaringen met de experimenten. De griffier van de commissie voor de Rijksuitgaven zal de griffiers van de algemene en vaste commissies op korte termijn een brief sturen met voorstellen voor de behandeling van de jaarverslagen. Daarin zal ook worden ingegaan op het behandelingschema en op het gebruik van rapporteurschappen.

II Adviezen bij de gevraagde besluitvorming

Beslispunt 1

Het agenderen van het verantwoordingsdebat met de minister-president en de minister van Financiën op donderdag 22 mei 2008.

Nieuw is dat de minister-president, in aanvulling op de jaarverslagen en het Financieel Jaarverslag van het Rijk, op verantwoordingsdag aan de Kamer een Algemene Verantwoordingsbrief van het kabinet doet toekomen over het beleidsprogramma en de daarin opgenomen beleidsdoelstellingen. Naast de voortgang van de 10 projecten uit het beleidsprogramma zal in de brief aandacht worden besteed aan de thema's duurzaamheid, dynamiek en ondernemerschap en aan respect. De thema's worden geïllustreerd met voorbeelden (Kamerstukken II, 31 308/29 949, nr. 4, bladzijde 2).

Met het introduceren van een Algemene Verantwoordingsbrief wordt bevorderd dat meer focus wordt aangebracht bij het verantwoordingsdebat. Om een zo groot mogelijke aandacht voor het debat te bereiken, doet de commissie voor de Rijksuitgaven het voorstel om het algemeen Verantwoordingsdebat met de minister-president en de minister van Financiën te laten plaatsvinden op donderdag 22 mei 2008, dat wil zeggen daags na de aanbidding van de stukken op Verantwoordingsdag. Op de agenda staan dan de nieuwe algemene Verantwoordingsbrief van het kabinet (onder verantwoordelijkheid van de minister-president), het Financieel Jaarverslag van het Rijk (onder verantwoordelijkheid van de minister van Financiën) en het rapport van de Algemene Rekenkamer bij het Financieel Jaarverslag van het Rijk. De behandeling van de jaarverslagen in de commissies kan dan in de daarop volgende weken plaatsvinden.

Beslispunt 2

Het overeenkomen van een zo ruim mogelijke embargoregeling met het kabinet opdat het Verantwoordingsdebat gehouden kan worden in de week van Verantwoordingsdag: bij voorkeur vanaf vrijdag 16 mei 2008.

Dit beslispunt hangt samen met beslispunt 1. De woordvoerders moeten zich adequaat kunnen voorbereiden op het debat. De commissie voor de Rijksuitgaven adviseert u om afspraken te maken met de minister-president die er toe leiden dat de woordvoerders op de vrijdag voorafgaande aan de week van het debat, onder embargo kunnen beschikken over de stukken. Dit was tot en met 2005 de gebruikelijke situatie.

Voor de behandeling van de jaarverslagen in 2005, 2006, 2007 en 2008 is de volgende overzichtstabel opgesteld:

	2005	2006	2007	2008
Verantwoordingsdag	18 mei	17 mei	16 mei	21 mei
Embargoregeling	Vrijdag voor verantwoordingsdag stukken beschikbaar voor Voorzitter, fractie-voorzitters en voorzitter RU	Geen embargo-regeling	16 mei 's ochtends om 6.00 uur stukken beschikbaar embargo tot aanbidding om 13.00 uur	Bij voorkeur vanaf vrijdag 16 mei
Plenair debat	19 mei	22 juni	22 mei	22 mei
Aanwezigheid kabinet bij Algemeen Verantwoordings-debat	Voltallige kabinet	MP + vice-MP's (onder wie minister van Financiën)	Minister van Financiën (tevens vice-premier)	Minister-president en de minister van Financiën
Woordvoerders Kamer	Fractie-voorzitters	Fractie-voorzitters coalitiepartijen	Financieel woordvoerders en (vice)-fractievoorzitters	Keuze van de fracties

In 2006 heeft de Kamer op 27 april besloten om het verantwoordingsdebat te houden op 22 juni, dus na de behandeling van de jaarverslagen. Het kabinet had de Kamer eerder in april 2006 overigens laten weten dat in de Ministerraad was besloten de embargoregeling op te heffen (Kamerstukken II, 30 539, nr. 1). Om die reden zou het houden van het verantwoordingsdebat daags na Verantwoordingsdag discutabel zijn geweest. De commissie voor de Rijksuitgaven pleitte voor de behandeling van de verantwoordingsstukken in 2007 – in lijn met de motie Blok c.s.¹ – in een brief aan het Presidium, van 13 maart 2007, voor herstel van de embargoregeling (Kamerstukken II, 31 025, nr. 1, blz. 4). In 2007 viel de donderdag na Verantwoordingsdag op Hemelvaartsdag. Om die reden werd het debat gevoerd in de week na Verantwoordingsdag. Dat jaar was een embargoregeling overeengekomen die er in voorzag dat de stukken vanaf woensdagochtend 06.00 uur beschikbaar waren, met een embargo tot het moment van aanbidding om 13.00 uur. Dit jaar is het wel mogelijk het debat in de week van de aanbidding van stukken te voeren. Indien het debat in 2008 op donderdag 22 mei gevoerd gaat worden is het noodzakelijk dat de woordvoerders, dit zijn naar verwachting de fractievoorzitters, zich goed kunnen voorbereiden. Daarom bepleit de commissie voor de Rijksuitgaven dat de stukken voor woordvoerders beschikbaar zijn vanaf vrijdag 16 mei 2008.

Beslispunt 3

Het vaststellen van een uiterste termijn voor de inbreng van commissies voor de jaarverslagen 2007, de rapporten van de Algemene Rekenkamer en de slotwetten: donderdag 29 mei om 12.00 uur.

Ten einde afhandeling van de departementale jaarverslagen en de slotwetten door de commissies voor het zomerreces mogelijk te maken is het gebruikelijk² dat het Presidium een uiterste termijn vaststelt voor het inbrengen van feitelijke vragen over de jaarverslagen, de rapporten van de Algemene Rekenkamer en de slotwetten. Ik geef u in overweging om de vaste kamercommissies de gelegenheid te geven de inbreng van feitelijke vragen aan te leveren tot uiterlijk donderdag 29 mei om 12.00 uur. Ik geef u voorts in overweging de ministers te verzoeken, door een schrijven van de Voorzitter aan de minister-president, de antwoorden op de vragen uiterlijk donderdag 5 juni om 12.00 uur bij de Kamer te doen bezorgen.

¹ Tweede Kamer, 29 540, nr. 105H.

² Op grond van artikel 95, eerste lid, van het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Beslispunt 4

Het vaststellen van een uiterste termijn voor de inbreng van commissies voor de suppletoire begrotingen samenhangend met de Voorjaarsnota: donderdag 12 juni 2008, 12.00 uur

Uiterlijk 1 juni 2008 zullen de Voorjaarsnota 2008 en de suppletoire begrotingen samenhangend met de Voorjaarsnota 2008 bij de Kamer worden ingediend. Ik geef u in overweging om voor de suppletoire begrotingen samenhangend met de Voorjaarsnota 2008 de termijn waarbinnen de commissies verslag moeten hebben uitgebracht te laten eindigen op donderdag 12 juni 2008, om 12.00 uur. Die termijn biedt het Bureau Onderzoek en Rijksuitgaven gelegenheid om uiterlijk 6 juni 2008 voorbereidende notities op te stellen.

Ik geef u voorts in overweging de ministers te verzoeken, middels eerder genoemd schrijven van de Voorzitter aan de minister-president, de antwoorden op de vragen uiterlijk woensdag 25 juni om 12.00 uur bij de Kamer te doen bezorgen.

Afsluitend

Voor de hiervoor gepresenteerde vier beslispunten is het van belang is dat zij expliciet onder de aandacht van het kabinet worden gebracht. De commissie voor de Rijksuitgaven spreekt daarom de wens uit, dat de voorzitter van de Tweede Kamer, in het licht van de voorstellen van de commissie, in overleg treedt met de minister-president.

De commissie voor de Rijksuitgaven ziet uit naar uw reactie op de voorstellen.

Met vriendelijke groet,

De voorzitter van de commissie voor de Rijksuitgaven,
Aptroot

Chronologisch overzicht voortraject aanpassingen begrotings- en verantwoordingscyclus

(behoort bij de brief van 15 april 2008 (RU-B-015) van de voorzitter van de commissie voor de Rijksuitgaven aan Presidium inzake Verantwoordingsdag 2008, jaarverslagen 2007 en suppletoire begrotingen 2008)

maart 2008

Op 18 maart 2008 antwoordt de minister van Financiën op de brief van de commissie voor de Rijksuitgaven van 18 februari (Kamerstukken II, 31 308/29 949, nr. 4).

De commissie voor de Rijksuitgaven besluit tijdens haar procedurevergadering van 27 maart 2008 om in 2009 een tussentijdse evaluatie op te stellen over de op experimentele basis door te voeren veranderingen in de begrotings- en verantwoordingsproces. De commissie zal er op toezien dat het begrotings- en verantwoordingsexperiment tenminste één volledige budgettaire cyclus bevat (begroting en verantwoording 2009) en daarna (mei 2010) wordt geëvalueerd, voordat wordt besloten over rijksbrede invoering.

februari 2008

Op 6 februari 2008 voert de commissie voor de Rijksuitgaven een algemeen overleg met de minister van Financiën over zijn voorstellen voor aanpassingen in de begrotings- en verantwoordingsproces (Kamerstukken II, 31 308/29 949, nr. 3).

De minister van Financiën stuurt op 12 februari 2008 een brief aan de commissie voor de Rijksuitgaven naar aanleiding van toezeggingen door hem gedaan tijdens het algemeen overleg (Kamerstukken II, 31 308 / 29 949, nr. 2) In navolging van het algemeen overleg stuurt de commissie voor de Rijksuitgaven op 18 februari 2008 een brief aan de minister van Financiën over de uitkomsten van het algemeen overleg en de brief van de minister van 12 februari (08-RU-B-008).

januari 2008 – schriftelijk overleg en technische briefings

De commissie voert in januari 2008 schriftelijk overleg over de voorstellen van de minister van Financiën met de minister en de Algemene Rekenkamer (31 031 nr. 20 en 31 031 nr. 21).

Daarnaast verzorgen zowel het Ministerie van Financiën, de Algemene Rekenkamer en het NIVRA op 31 januari 2008 technische briefings voor de commissie voor de Rijksuitgaven over de voorstellen van de minister van Financiën.

december 2007 – brief minister van Financiën

Op 20 december 2007 stuurt de minister van Financiën een nieuw voorstel naar de Kamer met voorstellen voor aanpassing voor de jaarlijkse begroting en verantwoording, de wijze van controle op de begrotingsuitvoering en het subsidiebeheer (TK 31 031 nr. 19). Hierin wordt het voorstel gedaan om een aantal experimenten uit te voeren voor de begrotings- en verantwoordingscyclus.

15 november 2007 – Intern memorandum aan de Voorzitter van de Kamer en de woordvoerders bij het verantwoordingsdebat op 22 mei 2007

De voorzitter van de Kamer en de woordvoerders bij het verantwoordingsdebat worden in opdracht van de voorzitter van de commissie voor de Rijksuitgaven door de griffier van de commissie bij intern memorandum op de hoogte gesteld van de ontwikkelingen rond de toekomst jaarverslagen en VBTB.

10 oktober 2007 – gesprek voorzitter commissie Rijksuitgaven en minister van Financiën

De voorzitter van de commissie voor de Rijksuitgaven heeft namens de commissie een gesprek over samenwerking om te komen tot nieuwe procedures voor het verantwoordingsproces.

september 2007 – gesprek president Algemene Rekenkamer

Op verzoek van de president van de Algemene Rekenkamer heeft de commissie voor de Rijksuitgaven op 10 september 2007 een gesprek met de Algemene Rekenkamer over aanpassingen van de Comptabiliteitswet, VBTB en Verantwoordingsdag.

juli 2007 – brief minister van Financiën

Op 2 juli 2007 ontvangt de Kamer de brief die de minister van Financiën had toegezegd tijdens het Algemeen Verantwoordingsdebat over de verantwoordingscyclus (TK 31 031 nr.17). De minister presenteert in deze brief vier varianten voor (aanpassingen) in de begrotings- en verantwoordingscyclus. Hij geeft daarbij aan dat hij de zomermaanden wil gebruiken om de oplossingsrichtingen samen met de departementen en de Algemene Rekenkamer verder uit te werken. In september zal de minister de Kamer een brief sturen met de concrete voorstellen ter verbetering van het verantwoordingsproces.

juni 2007 – verslag van het schriftelijk overleg

Op 27 juni worden de verslagen vastgesteld van het schriftelijk overleg met de regering en de Rekenkamer over de voorstellen tot aanpassing van de Comptabiliteitswet (TK 29 949 nr. 57 en 58).

23 mei 2007 – technische briefing ministerie van Financiën

Op 23 mei wordt een technische briefing gegeven door ambtenaren van het Ministerie van Financiën aan de commissie voor de Rijksuitgaven over de voorstellen voor aanpassing van de Comptabiliteitswet.

22 mei 2007 – Algemeen Verantwoordingsdebat

Tijdens het Algemeen Verantwoordingsdebat wordt door bijna alle woordvoerders in algemene zin aandacht besteed aan de wijze waarop de regering jaarlijks in mei via de jaarverslagen verantwoording aflegt over het voorgaande begrotingsjaar. Over het algemeen wordt geconstateerd dat verbeteringen in het verantwoordingstraject wenselijk zijn, waarbij door sommige woordvoerders een aantal ideeën/voorstellen worden gedaan. De Voorzitter van de Kamer geeft aan dat zij met de voorzitter van de commissie voor de Rijksuitgaven het initiatief zal nemen om te bezien hoe de Kamer in het vervolg met het verantwoordingstraject om zal gaan. Zij geeft daarbij aan dat ook de voorstellen van het kabinet daarbij zullen worden betrokken.

De minister van Financiën heeft daarvoor in zijn termijn al aangegeven dat de Kamer op korte termijn een brief zal ontvangen waarin het kabinet een eerste evaluatie zal geven van de suggesties van de Kamer voor een verbetering van de verantwoordingscyclus, inclusief een andere uitwerking van de ideeën van het kabinet zelf.

april 2007 – schriftelijk overleg

De commissie voor de Rijksuitgaven besluit tot een schriftelijk overleg over de voorstellen van de minister van Financiën. Dit schriftelijk overleg vindt plaats met zowel het kabinet als met de Algemene Rekenkamer.

12 maart 2007 – rondetafelgesprek budgetrecht en Comptabiliteitswet

Op 12 maart 2007 vindt een rondetafelgesprek plaats over het budgetrecht van de Tweede Kamer en de modernisering van de Comptabiliteitswet.

8 maart 2007 – brief Algemene Rekenkamer

Op verzoek van de commissie voor de Rijksuitgaven geeft de Algemene Rekenkamer een schriftelijke reactie op de voorstellen van de minister van Financiën voor de aanpassing van de Comptabiliteitswet. Deze brieven worden betrokken bij het rondetafelgesprek over deze voorstellen en het budgetrecht in het algemeen.

januari 2007- brieven Secretarissen-Generaal Overleg (SGO) en NIVRA

Het SGO stuurt op 18 januari 2007 een brief aan informateur Wijffels, waarin onder andere een aantal denkrichtingen worden gegeven voor het beperken van de interne controlelast bij de Rijksoverheid. Deze brief wordt ook genoemd in het Coalitieakkoord tussen de Tweede Kamerfracties van de CDA, PvdA en CU van 7 februari 2007.

Ook het Koninklijk Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA) stuurt in januari 2007 een brief aan informateur Wijffels over het verbeteren van de doelmatigheid van de controleketen van de publieke sector.

najaar 2006

Gegeven de naderende verkiezingen besluit de commissie voor de Rijksuitgaven in eerste instantie om de notitie van de minister van Financiën over de modernisering van de CW aan te houden tot na de verkiezingen. In december 2006 besluit de commissie om begin 2007 een hoorzitting te houden over de mogelijke aanpassingen van de CW en het budgetrecht van de Kamer in het algemeen.

14 juli 2006 – notitie minister van Financiën (29 949 nr. 55)

De minister van Financiën doet in zijn brief van juli 2006 een groot aantal voorstellen voor aanpassing van de Comptabiliteitswet 2001. Het gaat om voorstellen gericht op modernisering van de Comptabiliteitswet, voorstellen ter stroomlijning van het autorisatie- en verantwoordingsproces en voorstellen gericht op betere bedrijfsvoering en begrotingsbeheersing.

Einde overzicht